

Sosyal Bilgilerde Sözlü ve Yazılı Edebiyat İncelemeleri

Editör:

Halil TOKCAN

2. Baskı

 PEGEM
AKADEMI

Editör: Doç. Dr. Halil TOKCAN

SOSYAL BİLGİLERDE SÖZLÜ VE YAZILI EDEBİYAT İNCELEMELERİ

ISBN 978-605-318-378-5

DOI 10.14527/9786053183785

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2019, PEGEM AKADEMI

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınev**idir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** ve **Pegemindeks.net** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

1. Baskı: Ocak 2016, Ankara

2. Baskı: Şubat 2019, Ankara

Yayın-Proje: I. Tual Şekercigil

Dizgi-Grafik Tasarım: Ayşe Nur Yıldırım

Kapak Tasarım: Pegem Akademi

Salmat Basım Yayıncılık Ambalaj Sanayi Tic. Ltd. Şti.

Büyük Sanayi 1. Cadde 95/1

İskitler/ANKARA

Tel: 0312-3411020

Yayıncı Sertifika No: 36306

Matbaa Sertifika No: 26062

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay / ANKARA

Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51

Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

*Aramızdan genç yaşta ayrılan değerli arkadaşımız
Namık Kemal YEŞİLTAŞ'a saygı ile.....*

2. BASKIYA ÖN SÖZ

Sosyal Bilgiler öğretmenliği anabilim dalındaki dersler Sosyal Bilgilerin yapısı gereği disiplinler arası bir anlayışla ele alınmalıdır. Bu eserin temel hedefi “Sosyal Bilgilerde Sözlü ve Yazılı Edebiyat İncelemeleri” dersi için bir temel kaynak oluşturarak bunu da disiplinler arası bir anlayışa yansıtılabilmektir. Eserde bunu yansıtmasını umduğumuz başarılı çalışmalarıyla alan eğitimine önemli katkılar sunan bir akademisyen kadrosu emek harcadı. Farklı üniversitelerde görev yapan bu arkadaşlarımız sıkışık zamanlarında bu projeye destek olarak güzel bir çalışma ortaya çıkardı.

Bu kitap her ne kadar “Sosyal Bilgilerde Sözlü ve Yazılı Edebiyat İncelemeleri” dersi için bir ana kaynak niteliğinde olsa da ayrıca hem sosyal bilgilerdeki “özel öğretim yöntemleri” hem de sınıf öğretmenliğindeki “sosyal bilgiler öğretimi” için; hem de sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenlikleri anabilim dallarında sözlü ve yazılı edebiyat incelemeleri konusunda çalışmayı tasarlayan lisans üstü öğrencileri için bir yardımcı kaynak olacaktır.

Eserde sosyal bilgiler ve edebiyat ilişkisi adlı giriş bölümünden sonra sosyal bilgilerde kullanılabilecek sözlü ve yazılı edebi eserler (destan, efsane, şiir, türkü, tarihi roman, hikaye(öykü), çözümlemeli öykü, hatırat(anı), masal, atasözü, seyahatname-gezi yazısı, biyografi, fıkra, halk hikâyesi, tiyatro, geleneksel türk tiyatrosu, bilmece, karikatür, eğitici çizgi roman) ayrı bölümler halinde öncelikle kavramsal yönden ele alınmış bunların sosyal bilgilerle ilişkisine değinilmiş ve her bölümün sonunda ise öğrenci merkezli etkinlikler sunulmaya çalışılmıştır. Etkinliklerin tasarlanmasında disiplinler arası bir anlayış benimsenmiş ayrıca kavram haritası, balık kılıcı, dallanmış ağaç, yapılandırılmış grid, kavram bulmacası gibi tamamlayıcı değerlendirme araçlarıyla etkinlikler desteklenmiştir.

Eserde mutlaka eksiklikler bulunmaktadır. Fakat değerli öğrenciler ve akademisyenlerin eleştirileri ilerleyen zaman için bir motivasyon ve hataları görüp giderme fırsatı sunacaktır.

Bu kitabın hazırlanmasında emek harcayan tüm arkadaşlarıma teşekkür ediyorum. Ama en büyük teşekkürü bu akademisyenlerin yetişmesinde emeği geçen tüm hocalarımıza sunuyorum.

Kitabın eğitim alanında küçük de olsa bir faydası olması dileğiyle....

Doç. Dr. Halil TOKCAN

Niğde, 2019

BÖLÜMLER VE YAZARLARI

Editör: Doç. Dr. Halil TOKCAN

1. Bölüm: Sosyal Bilgiler ve Edebiyat

Doç. Dr. Halil TOKCAN - Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi

2. Bölüm: Destanlar ile Sosyal Bilgiler Öğretimi

Doç. Dr. Halil TOKCAN - Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi

3. Bölüm: Efsaneler ile Sosyal Bilgiler Öğretimi

Doç. Dr. Zafer TANGÜLÜ - Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

4. Bölüm: Şiirler ile Sosyal Bilgiler Öğretimi

Doç. Dr. Hüseyin ÇALIŞKAN - Sakarya Üniversitesi

Uzm. Seçil COŞKUN BULUÇ - Milli Eğitim Bakanlığı

5. Bölüm: Türküler ile Sosyal Bilgiler Öğretimi

Doç. Dr. Oğuzhan KARADENİZ - Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

6. Bölüm: Tarihi Romanlar ile Sosyal Bilgiler Öğretimi

Dr. Öğr. Üyesi Cengiz TAŞKIRAN - Muş Alparslan Üniversitesi

7. Bölüm: Hikâyeler (Öyküler) ile Sosyal Bilgiler Öğretimi

Doç. Dr. Hakan AKDAĞ - Mersin Üniversitesi

8. Bölüm: Çözümlemeli Öyküler ile Sosyal Bilgiler Öğretimi

Doç. Dr. Selahattin KAYMAKCI - Kastamonu Üniversitesi

9. Bölüm: Hatıratlar (Anılar) ile Sosyal Bilgiler Öğretimi

Doç. Dr. Yasin DOĞAN - Pamukkale Üniversitesi

10. Bölüm: Masallar ile Sosyal Bilgiler Öğretimi

Doç. Dr. Erkan YEŞİLTAŞ - Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

11. Bölüm: Atasözleri ile Sosyal Bilgiler Öğretimi

Doç. Dr. Zekerya AKKUŞ - Atatürk Üniversitesi

12. Bölüm: Seyahatnameler - Gezi Yazıları ile Sosyal Bilgiler Öğretimi

Prof. Dr. Bahri ATA - Gazi Üniversitesi

13. Bölüm: Biyografiler ile Sosyal Bilgiler Öğretimi

Doç. Dr. Harun ER - Bartın Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Melek KÖRÜKCÜ - Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi

14. Bölüm: Fıkralar ile Sosyal Bilgiler Öğretimi

Doç. Dr. Elvan YALÇINKAYA - Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi

15. Bölüm: Halk Hikâyeleri ile Sosyal Bilgiler Öğretimi

Doç. Dr. Fatma ÜNAL - Bartın Üniversitesi

16. Bölüm: Tiyatro Metinleri ile Sosyal Bilgiler Öğretimi

Dr. Öğr. Üyesi Şükran UÇUŞ GÜLDALI - Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi

Doç. Dr. Bayram TAY - Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi

17. Bölüm: Geleneksel Türk Tiyatrosu Türleri ile Sosyal Bilgiler Öğretimi

Uzm. Mustafa CANLI - Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

Doç. Dr. Adnan ALTUN - Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

18. Bölüm: Bilmeceler ile Sosyal Bilgiler Öğretimi

Dr. Tevfik PALAZ - Milli Eğitim Bakanlığı

Dr. Öğr. Üyesi Bahadır KILCAN - Gazi Üniversitesi

19. Bölüm: Karikatürler ile Sosyal Bilgiler Öğretimi

Doç. Dr. Ömer Faruk SÖNMEZ - Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

20. Bölüm: Eğitici Çizgi Romanlar ile Sosyal Bilgiler Öğretimi

Dr. Öğr. Üyesi Yavuz TOPKAYA - Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi

İÇİNDEKİLER

2. Baskıya Ön Söz	v
Bölümler ve Yazarları.....	vii

1. BÖLÜM

Sosyal Bilgiler ve Edebiyat.....	1
----------------------------------	---

2. BÖLÜM

Destanlar ile Sosyal Bilgiler Öğretimi	23
--	----

3. BÖLÜM

Efsaneler ile Sosyal Bilgiler Öğretimi	57
--	----

4. BÖLÜM

Şiirler ile Sosyal Bilgiler Öğretimi.....	79
---	----

5. BÖLÜM

Türküler ile Sosyal Bilgiler Öğretimi	105
---	-----

6. BÖLÜM

Tarihî Romanlar ile Sosyal Bilgiler Öğretimi.....	127
---	-----

7. BÖLÜM

Hikâyeler (Öyküler) ile Sosyal Bilgiler Öğretimi	153
--	-----

8. BÖLÜM

Çözümlemeli Öyküler ile Sosyal Bilgiler Öğretimi	183
--	-----

9. BÖLÜM

Hatıratlar (Anılar) ile Sosyal Bilgiler Öğretimi	203
--	-----

10. BÖLÜM

Masallar ile Sosyal Bilgiler Öğretimi	227
---	-----

11. BÖLÜM

Atasözleri ile Sosyal Bilgiler Öğretimi..... 249

12. BÖLÜM

Seyahatnameler-Gezi Yazıları ile Sosyal Bilgiler Öğretimi 271

13. BÖLÜM

Biyografiler ile Sosyal Bilgiler Öğretimi..... 295

14. BÖLÜM

Fıkralar ile Sosyal Bilgiler Öğretimi..... 321

15. BÖLÜM

Halk Hikâyeleri ile Sosyal Bilgiler Öğretimi 347

16. BÖLÜM

Tiyatro Metinleri ile Sosyal Bilgiler Öğretimi 365

17. BÖLÜM

Geleneksel Türk Tiyatrosu Türleri ile Sosyal Bilgiler Öğretimi 393

18. BÖLÜM

Bilmeceler ile Sosyal Bilgiler Öğretimi..... 417

19. BÖLÜM

Karikatürler ile Sosyal Bilgiler Öğretimi..... 433

20. BÖLÜM

Eğitici Çizgi Romanlar ile Sosyal Bilgiler Öğretimi..... 457

Yazarlar Hakkında..... 485